

ආර්ථික විද්‍යාව

අධ්‍යයන පොදු සහතික පත්‍ර උසස් පෙළ විභාගය
සඳහා විෂයානුබද්ධ පුනරීක්ෂණ සංවිනය

03. වෙළෙඳපොළට රජය මැදිහත් වන ආකාරය
ව්‍යුහගත ප්‍රශ්න සඳහා පිළිතුරු

1.

$$\begin{aligned} \text{(i)} \quad Q_d &= 300 - 4P \\ Q_s &= -60 + 8P \\ Q_d &= Q_s \\ 300 - 4P &= -60 + 8P \end{aligned}$$

$$\frac{360}{12} = \frac{12P}{12}$$

$$30 = \underline{P}$$

$$\begin{aligned} Q_d &= 300 - 4(30) \\ Q_d &= 300 - 120 \\ \underline{Q_d} &= \underline{180} \end{aligned}$$

(a) සමතුලිත මිල රු.30

සමතුලිත ප්‍රමාණය ඒකක 180

$$\frac{\Delta Q_d}{\Delta p} \times \frac{p}{Q}$$

$$\text{(b)} \quad -4 \times \frac{30}{180} = \frac{-4}{6} = \underline{-0.66}$$

(ii)

$$\begin{aligned} \text{(a)} \quad Q_s &= -60 + 8(P-t) \\ Q_{s1} &= -60 + 8(P-6) \\ Q_{s1} &= -60 + 8P - 48 \\ \underline{Q_{s1}} &= \underline{-108 + 8P} \end{aligned}$$

$$\text{(b)} \quad Q_d = Q_{s1}$$

$$300 - 4P = -108 + 8P$$

$$\frac{408}{12} = \frac{12P}{12}$$

$$34 = P$$

ගෙවුම්කරු ගෙවන මිල = රු.34

(c) ඒකකයකට ගැනුම්කරු ගෙවන ඒකක බද්ද

$$\text{රු.}34 - \text{රු.}30 = \underline{\text{රු.}4.00}$$

$$\text{(d)} \quad Q_{d1} = 300 - 4P$$

$$Q_{d1} = 300 - 4(P+t)$$

$$Q_{d1} = 300 - 4(P+6)$$

$$Q_{d1} = 300 - 4P - 24$$

$$Q_{d1} = 276 - 4P$$

$$Q_{d1} = Q_s$$

$$276 - 4P = -60 + 8P$$

$$276 + 60 = 12P$$

$$\frac{336}{12} = \frac{12P}{12}$$

$$r.28 = P \text{ විකුණුම්කරුට ලැබෙන මිල}$$

(iii) අභිමි වන සුභ සාධනය

බද්දට පසු සමතුලිත ප්‍රමාණය 164 (ඒකක)

බද්දට පෙර සමතුලිත ප්‍රමාණය 180 (ඒකක)

සමතුලිත ප්‍රමාණ වෙනස × ඒකක බද්ද
2

$$\frac{16 \times 3}{2} = \underline{r.48} \text{ (අධි බදු බර)}$$

2. (i) $Q_s = -60 + 8P$

$$\frac{\Delta Q_s}{\Delta p} \times \frac{P}{Q} = 8 \times \frac{30}{180} = \frac{8}{6} = \underline{1.33}$$

(ii) පාරිභෝගික අතිරික්තය = $\frac{(\text{ලපරිම ඉ.මිල} - \text{සමතුලිත මිල}) \times \text{සමතුලිත ප්‍රමාණය}}{2}$

$$= \frac{(70 - 30) \times 180}{2}$$

$$= \frac{20 \times 180}{2}$$

$$= \underline{r. 3600}$$

නිෂ්පාදන අතිරික්තය = $\frac{(\text{සමතුලිත මිල} - \text{අවම සැපයුම් මිල}) \times \text{සමතුලිත ප්‍රමාණය}}{2}$

$$= \frac{(30 - 7.50) \times 180}{2}$$

$$= \frac{22.50 \times 180}{2}$$

$$= \underline{r. 2025}$$

ආර්ථික අතිරික්තය = $r. 3600 + r. 2025$

$$= \underline{r. 5625}$$

(iii)	$Q_s = -60 + 8p$	$Q_d = Q_s$	$Q_d = 300 - 4(34)$
	$Q_s = -60 + 8(p - t)$	$300 - 4p = 108 + 8p$	$Q_d = 300 - 136$
	$Q_s = -60 + 8(p - 6)$	$\frac{408}{12} = \frac{12p}{12}$	$Q_d = \underline{164}$
	$Q_s = -60 + 8p - 48$	$\underline{34 = p}$	
	$Q_s = 108 + 8p$		

පාරිභෝගිකයා / ගැනුම්කරු දරණ බදු ප්‍රමාණය රු. $4 \times 164 = \underline{656.00}$

නිෂ්පාදකයා දරණ බදු ප්‍රමාණය රු. $2 \times 164 = \underline{328.00}$

(iv) රජයේ බදු ආදායම රු. $6 \times 164 = \underline{984.00}$

(v) බද්දට පසු පාරිභෝගික අතිරික්තය

$$\frac{(\text{උපරිම ඉල්ලුම් මිල} - \text{නව සමතුලිත මිල}) \times \text{නව සමතුලිත ප්‍රමාණය}}{2}$$

$$\frac{(75 - 34) \times 164}{2}$$

$$\frac{41 \times 164}{2} = \frac{6724}{2} = \underline{3362.00}$$

නිෂ්පාදන අතිරික්තය

$$\frac{(\text{නිෂ්පාදකයාට ලැබෙන මිල} - \text{අවම සැපයුම් මිල}) \times \text{නව සමතුලිත ප්‍රමාණය}}{2}$$

$$\frac{(28 - 7.5) \times 164}{2} = \underline{1681.00}$$

3. $Q_d = 300 - 4p$

$Q_s = -60 + 8p$

- (i) 1. අධි ඉල්ලුම් තත්වයක් ඇති වීම.
 2. නීති විරෝධී කළකඩ මිලකට භාණ්ඩ අලෙවි කිරීම.
 3. වෙළෙඳපොළේ භාණ්ඩ හිඟයක් ඇති වීම.
 4. නිෂ්පාදකයින්ගේ ලාභ සීමා වන නිසා නිෂ්පාදන ක්ෂේත්‍රය තුළ ආයෝජන සීමා වීම.
 5. පාරිභෝගික හා නිෂ්පාදන අතිරික්තයට ඇති වන අයහපත් බලපෑම නිසා සමාජ සුබසාධනයට හානි වීම.

(ii)

උපරිම මිලේ දී සපයනු ලබන සැපයුම් ප්‍රමාණය

$$a) Q_d = 300 - 4p \quad b) Q_s = -60 + 8(25)$$

$$Q_d = 300 - 4(25) \quad Q_s = -60 + 200$$

$$Q_d = 300 - 100 \quad Q_s = 140$$

$$Q_d = 200$$

$$\text{අධි ඉල්ලුම} = 200 - 140$$

= 60 ඒකක 140ක් ඉල්ලුම් කරනු ලබන මිල

$$140 = 300 - 4p$$

$$140 - 300 = -4p$$

$$\frac{-160}{-4} = p$$

$$= \underline{\underline{රු.40.00 \text{ කළු කඩ මිල}}}$$

(iii) 1. සලාක පත් යොදා ගැනීම.

2. පෝලිම් ක්‍රමය

3. අල්ලස් මගින් සලාක කිරීම.

4. වෙනත් භාණ්ඩ සමඟ සම්බන්ධ කොට සලාක කිරීම.

5. කළු කඩ මිල

(iv)

$$Q_d = 300 - 4(25)$$

$$Q_d = 300 - 100$$

$$Q_d = 200$$

$$Q_s = -60 + 8(25)$$

$$Q_s = -60 + 200$$

$$Q_s = 140$$

$$\text{අධි ඉල්ලුම} = \text{ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය} - \text{සැපයුම් ප්‍රමාණය}$$

$$= 200 - 140$$

$$\text{අධි ඉල්ලුම} = 60 \text{ ඒකක}$$

(v) උපරිම මිලට පෙර සමතුලිත ප්‍රමාණය

$$Q_d = Q_s$$

$$300 - 4P = -60 + 8p$$

සමතුලිත මිල රු.30 සමතුලිත ප්‍රමාණය ඒකක 180

උපරිම මිලේදී සැපයුම් ප්‍රමාණය

$$Q_s = -60 + 8(25)$$

$$Q_s = -60 + 200$$

$$Q_s = 140$$

$$180 - 140 = \text{සැපයුම් ප්‍රමාණය ඒකක 40කින් අඩුවේ.}$$

$$4) \quad Q_{S1} = -60 + 8(P+S)$$

$$Q_{S1} = -60 + 8(P+S)$$

$$(i) \quad Q_{S1} = -60 + 8P + 48$$

$$Q_{S1} = -12 + 8P$$

$$Q_d = Q_{S1}$$

$$300 - 4p = -12 + 8p$$

$$\underline{312} = \underline{12p}$$

$$12 \quad 12$$

$$Q_d = 300 - 4(26)$$

$$Q_d = 300 - 104$$

$$Q_d = 196$$

සමතුලිත මිල රු. 26

සමතුලිත ප්‍රමාණය ඒකක 196

(ii)

සහනාධාරයට පසු

$$\text{පාරිභෝගික අතිරික්තය} = \frac{(\text{උ.ඉ.මිල} - \text{නව සමතුලිත මිල}) \times \text{නව සමතුලිත ප්‍රමාණය}}{2}$$

$$= \frac{(75 - 26) \times 196}{2}$$

$$= \frac{49 \times 196}{2} = \underline{\underline{රු.4802}}$$

$$\text{නිෂ්පාදන අතිරික්තය} = \frac{(\text{සැපයුම්කරුට ලැබෙන මිල} - \text{අවම සැ.මිල}) \times \text{නව සමතුලිත ප්‍රමාණය}}{2}$$

$$\text{සැපයුම්කරුට ලැබෙන මිල} = \text{රු.26} + 6 = \frac{(32 - 7.50) \times 196}{2} =$$

$$= \text{රු.32}$$

$$= \frac{24.50 \times 196}{2} = \frac{4802}{2} = \underline{\underline{රු.2401}}$$

(iii) සහනාධාරයට පසු

ගැනුම්කරු ගෙවන මිල රු.26

සැපයුම්කරු ලබන මිල රු.26 + රු.6 = රු.32

$$(iv) \text{රජයේ පිරිවැය} = \text{රු.6} \times 196 = \underline{\underline{රු.1176}}$$

(v)

අතිමිචන සුභසාධනය = $\frac{\text{සමතුලිත ප්‍රමාණයේ වෙනස} \times \text{සහනාධාරය}}{2}$

$$= \frac{16 \times 6}{2} = \underline{\underline{රු.48}}$$

5)

(i) ආධාරක මිල යටතේ ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය

$$Q_d = 300 - 4(40)$$

$$Q_d = 300 - 160$$

$$Q_d = 140$$

සැපයුම් ප්‍රමාණය

$$Q_s = -60 + 8(40)$$

$$Q_s = -60 + 320$$

$$Q_s = 260$$

$$\text{අධි සැපයුම් ප්‍රමාණය} = 260 - 140$$

$$= 120 \text{ ඒකක}$$

$$\text{රජයට දැරීමට සිදුවන පිරිවැය} = 120 \times 40$$

$$= \underline{\underline{රු.4800}}$$

(ii) මිල ආධාරක ප්‍රතිපත්තිය යටතේ

පාරිභෝගික අතිරික්තය

$$\frac{(\text{උ.ඉ.මිල} - \text{ආධාරක මිල}) \times \text{ආධාරක මිල යටතේ ඉ. ප්‍රමාණය}}{2}$$

$$\frac{(75 - 40) \times 140}{2} = \frac{4900}{2} = \underline{\underline{රු.2450}}$$

නිෂ්පාදක අතිරික්තය

$$\frac{(\text{ආධාරක මිල} - \text{අ.සැ.මිල}) \times \text{ආධාරක මිල යටතේ ඉ. ප්‍රමාණය}}{2}$$

$$\frac{(40 - 7.50) \times 260}{2} = \frac{8450}{2} = \underline{\underline{රු.4225}}$$

(iii)

1. තොග සමුච්චනය වීම.
2. සේවා සම්බන්ධයෙන් ගත් කළ විදැකියාව වැනි ගැටළු ඇති වීම.
3. අධි ආයෝජන තත්ත්වයක් ඇති වීම.
4. සමාජ සුභසාධනයට බලපෑම් ඇති වීම.
5. අධි සැපයුම් තත්ත්වයක් ඇති වීම.

(iv)

1. අතිරික්ත ගබඩා කිරීම
2. අතුරු නිෂ්පාදනය
3. පවත්නා ඉල්ලුම ප්‍රවර්ධනය
4. අපනයනය